

vítkorie

host

haníšová

houbačka

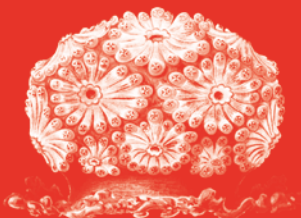
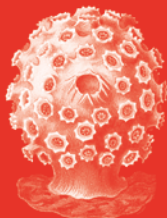
houbařka

brno 2018

vítkorie

haníšová

houbařka

Rukopis vznikl s využitím
tvůrčího stipendia poskytnutého
Ministerstvem kultury ČR
Kniha vychází za finanční podpory
Ministerstva kultury ČR

© Viktorie Haníšová, 2018

Illustrations Ernst Haeckel

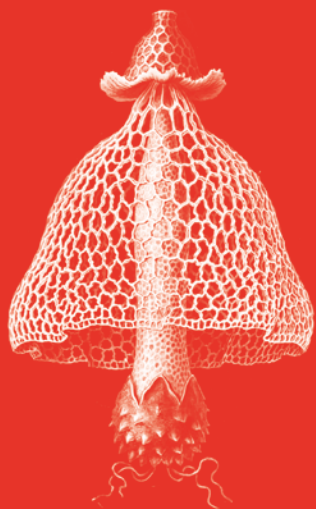
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2018
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-511-5 (PDF)

ISBN 978-80-7577-512-2 (ePUB)

ISBN 978-80-7577-513-9 (MobiPocket)

01

Nenáviděla jsem to. Starorůžové šaty s volány mě v pase škrtily, prsty na nohou jsem měla od bílých lakovaných balerínek celé otačené, seděla jsem na polstrované židli, záda jako svíčka, a když jsem jen trochu nahrbila ramena, mezi lopatkami mi přistál dloubanec: „Narovnej se!“

Koutkem oka jsem viděla, že i bratři krčí nos, pošklebují se a sem tam vyplivnou sprosté slovo. Na operu se těšili asi jako vepři na kleštění, mnohem radši by šli do kina nebo se dívali doma na televizi. Snad by nepohrdli ani představením v Alfě, ale něco takového nepřipadalo v úvahu. My jsme museli chodit do Velkého divadla ve Smetanových sadech. Do jediného „skutečného divadla v Plzni“. Pořádná scéna s velkým orchestrem a do detailu propracovanou výpravou, klasičtí autoři, Prokofjev, Verdi, Smetana. Moje matka byla na klasiku vysazená.

Nemohla jsem se dočkat, až v hledišti ztlumí světla a šum v publiku utichne. Jakmile se do ticha zařízly první houslové tóny, nejstarší bratr nenápadně vytáhl z kapsy diskman, zastrčil si do ucha jedno sluchátko a to druhé podal mladšímu sourozenci. I můj otec, který seděl na přístavné stoličce, se v potemnělé lóži trochu uvolnil. Svěsil ramena, opřel si hlavu o zeď a někdy si i hodil nohu přes nohu. Já jsem milimetr po milimetru spouštěla ramena, bradou jsem se blížila k zábradlí balkonu, až jsem si nakonec zapřela

tvář o ruku a druhou si vylovila z kabelky kukátko. Pozorování diváků mě bavilo víc než děj na jevišti. V zorném poli sklíček se mi střídaly dámy s natupírovanými vlasy s fialovým odstínem, mladíci, jimž v dlaních svítily displeje mobilu, a turisté, kteří přišli v džínách a po každém sólu horlivě tleskali.

To nejzajímavější se však odehrávalo za mými zády. Nikdy jsem neviděla, že by někdo takhle hltal, co se na jevišti děje. Někteří diváci v čochkách kukátka zatajovali dech, jiní dokonce i slzeli, ale proti jejímu výkonu to nebylo nic. Matka seděla na přístavné stoličce, záda jako pravítko, s rukou položenou na hrudi, ústa mírně pootevřená. Vypadala, jako by nad ní někdo vykonával obřad vymítání ďábla. Každé slovo na jevišti, každé zadupání na duté podlaze jí rezonovalo v obličejí, při jakémkoli silnějším zvuku sebou trhla, vykulila oči, nebo je přivřela. Při milostných scénách jí hořely tváře, a když se na jevišti odehrávalo něco nepříjemného, přikryla si oči rukama a sledovala představení mezerami mezi prsty. Přísahala bych, že jsem slyšela, jak jí tluče srdce. Mohla jsem ji upřeně sledovat celé představení, snad jsem ji mohla i štípnout do stehna — vůbec by si toho nevšimla.

Moje matka byla divák, jakého si každé pořádné divadlo zaslouží. Patřila k Velkému divadlu stejně jako uvaděčky s programem a pečlivě namalované kulisy. Byla dokonce víc než to. Moje matka byla nejlepší herečkou v divadle. Její výkon si zasloužil dlouhé ovace vestoje. Bravo! Byl to okamžik její slávy. Můj otec, hlava rodiny a náš výhradní živitel, vedle ní vypadal jako pouhý přívěšek na klíče, herec ve vedlejší roli, který jen nahrává skutečné hvězdě.

Matka byla umělkyní, která se tak vcítala do své postavy, že nedokázala vypnout ani po skončení představení.

A tak jí nikdo nemohl mít za zlé, že si rozmáchlá divadelní gesta vzala s sebou i na smrtelnou postel. Její poslední hodinka připomínala klasickou tragédii, za kterou by se nestyděl ani Sofoklés.

Krátce po šesté ráno mi volali, abych co nejdříve dorazila. Matka je prý velmi slabá, obávají se toho nejhoršího. Na chvíli jsem zaváhala, slunce za oknem mě vybízelo, abych vyrazila do lesa, ale pak jsem se s námahou vyškrábala z rozválené postele, spěšně se oblékla a vydala na nádraží.

Do nemocnice jsem se dostala až před desátou.

Oba dva už čekali před jejím pokojem. Evžen stál vzpřímeně s rukama za zády a hleděl z okna. O půl hlavy menší Milan se opíral o bíle natřenou stěnu. Lehce mi kývnul na pozdrav a opatrně se usmál, ale když viděl Evžena, který se k němu otočil s kyselým výrazem, rychle spustil koutky úst dolů.

„Co tu chceš?“ štěknul na mě Evžen.

Neodpověděla jsem a radši rovnou zamířila ke dveřím, ale to už mě Milan chytil za rameno.

„Počkej, Sisi, ještě tam nesmíme.“

Odkášlal si do zaťaté pěsti, na které mu zbělaly klouby, a sklouzl pohledem k zemi. Svaly ve tváři měl napjaté a na čele se mu leskly kapičky potu.

Mlčky jsem se posadila na koženkovou lavici vedle dveří do pokoje. Teprve o několik minut později jsem pochopila, proč jsem nemohla vstoupit. Dveře matčina pokoje se otevřely a na chodbu vyšla sestra s modrými gumovými rukavicemi, před sebou vozík

s mokrým škopkem a hadry. Pokynula nám na znamení, že už je hotová.

„Nebudu vás rušit,“ špitla a roztlačila vozík k sesterně. Kolečka vozíku se rozpištěla jako myška lapená v pasti.

Do pokoje jsem vstoupila poslední. Ani trochu jsem necítila nervozitu, byla jsem si naprosto jistá, že se opět jedná o planý poplach. Dokonce ani Evžen s Milanem přes veškerou snahu nedokázali skrýt rozmrzelost. Nebylo by to ostatně poprvé, co jsme se sem vláčeli zbytečně, jen za poslední měsíc si nás matka k sobě povolala už dvakrát.

Jakmile jsem však spatřila její popelavý obličej a pohlédla do pohaslých očí s jedovatě zažloutlými bělmy, bylo mi vmžiku jasné, že nás tentokrát za nos nevodí.

Matka, kterou sestra mezitím zbavila veškerých neolibých pachů, ležela teatrálně rozvalená na nemocničním lůžku s nařasenou bílou dekou přehozenou přes tělo jako na nějakém obraze od Rubense. Pod kusem látky však neleželo bujné mladé tělo. Vytahaná kůže na matčiných bílých macatých pažích se na předloktí a v podpaží zvrásnila do nevzhledných varhánků, přerostlé, nečesané vlasy jí trčely do všech stran, v koutcích úst měla spleené zažloutlé sliny. Vzduch v místnosti byl prosycený stářím, dezinfekcí a patosem.

Matka mžourala zarudlýma očima do stropu a nezdálo se, že si je vědoma naší přítomnosti. Chvíli jsme přešlapovali na místě, Milan popošel k ní, zlehka se dotkl její ruky a pozdravil ji, ale jeho slova přes matčin zmatený výraz nepronikla, stekla po něm jako kapka na skle. Pokrčil rameny, ohrnul spodní ret a vrátil se k nám.

Všichni tři jsme usedli na prázdné lůžko vedle ní. Nikdo z nás se neměl do mluvení. Milan si hrál s mobilem, Evžen zíral netečně z okna a já jsem pohupovala nohama pod vysokou pelestí. Ani jeden z nás nechtěl pohlédnout smrti do tváře. Seděli jsme vedle sebe jako tři osoby, které v náhodný okamžik sdílí stejnou lavičku v parku, sotva by někdo mohl hádat, že jsme sourozenci.

Netušila jsem, jak dlouho to trvalo, možná to bylo několik hodin, nebo snad jen pár minut. Konečně se matka na lůžku zavrtěla a lehce pootočila hlavu naším směrem. Z očí se ztratil mlžný povlak. Podívala se na nás.

„Děti,“ zachrčela. Ohromné vole se jí pod nažloutlou kůží zachvělo. Všimla jsem si, že dýchala velmi mělce. Na monitoru nad její hlavou to zablikalo.

Matka namáhavě polkla, několikrát mrkla, rozťáhla paže a rozevřela dlaně. Pochopili jsme, že chce poslední okamžiky svého života strávit ve spojení se svými nejbližšími.

Dvě ruce, tři děti. Selekcce i na smrtelné posteli. Vyměnili jsme si rozpačité pohledy, nikdo nechtěl vykročit jako první. Milan si nerozhodně mnul bradu, Evžen se kousal do rtu, já jsem radši zírala na své sešlapané pohorky.

Enykybenykydupy dup...

Od začátku bylo jasné, kdo z nás půjde z kola ven. Evžen se ještě párkrát rozhlédl, slezl z pelesti a pak se nesměle přiblížil k matčině pravé ruce. Hned po něm si i Milan začal klestit cestu mezi hadičkami od

kapačky, elektrodami a kabely monitoru. Lehce zavadil o pytlík na moč, vypustil z úst provinilé „ajaj“, ale nakonec zdárně zaujal místo po matčině levici.

Matka stiskla dlaně obou synů a opět něco zasípala. Slova, která se jí pomalu drala z úst, prokládala suchým kašlem. Bratři jí hleděli do očí a na souhlas pokyvovali hlavou. Seděla jsem od nich příliš daleko, abych matce porozuměla. Na okamžik mě napadlo, že se k nim připojím, že se ji pokusím obejmout a políbím ji na čelo, vždyť jsem přece taky jedna z nich, matčina jediná dcera, její holčička, ale nechtěla jsem rušit tu dokonalou symetrii. Beztak pro mě u její postele nezbylo dost místa. Evžen matku pohladil po vlasech, sklonil se k ní a něco jí zašeptal do ucha. Matka krátce pozdvihla koutky úst a oči se jí sotva zřetelně zaleskly. I Milan se k ní sehnul a přilepil svou tvář na její. Měla jsem pocit, že v tomto těsném spojení zkameněli. Obraz mě silně dojal. Takhle se má umírat, pomyslela jsem si, v objetí se svou rodinou, takhle má končit skutečná tragédie. Byla to katarze se vším všudy. Vznešenou atmosféru jsem kazila pouze já, voyerka, na kterou žádná ruka nezbyla.

Bratři s matkou zůstali v pevném objetí pár minut. Matka ještě sem tam něco zadrmolila. Dívala jsem se z okna po střeších, na kterých se lesklo slunce. Radši bych už byla zpátky na Šumavě.

Když jsem na ně znovu pohlédla, bylo už po všem. Monitor nad matčinou hlavou se rozburácel a do pokoje vběhla sestra, tentokrát už bez gumových rukavic. Strhla z matky velkorysou drapérii, přiložila jí na voskovou kůži dlaně s propletenými prsty a zakřičela na bratry, ať ustoupí. Poslechli ji, na tváři vyplašený výraz.

Resuscitovali ji krátce, jen aby se neřeklo, nemělo to cenu. Milostný trojúhelník matky a jejích dvou synů byl navěky roztržen.

„Smrt nastala ve 13.56...“

Nikdo z nás tří neklesl v zoufalství na kolena ani si nerval vlasy. My tři, kteří jsme v pokoji zbyli, jsme se snažili nenechat na sobě znát, co jsme v tu chvíli ve skutečnosti cítili. Úlevu.

Zavřeli jsme široké dveře, matku s obličejem přikrytým bělostnou pokrývkou jsme nechali navždy za sebou. Útrpně jsme se na sebe usmáli a podali si ruce.

„Dáme ti vědět, kdy bude pohřeb. Nebudeme tě ničím zatěžovat, všechno zařídíme za tebe, ségra,“ řekl mi Evžen na rozloučenou. Milan mi podal ruku a pak mi dal bratrskou herdu do zad. Zůstala jsem stát na místě a sledovala dvojici, jak se vzdaluje v nemocniční chodbě. Evžen kráčel vzpřímeně, důstojně. Milan máchal rukama, aby jeho ráznému kroku stačil. Před schodištěm se ke mně krátce otočil a mávnul na mě.

02

Pohřeb se konal za týden. Málem jsem ho nestihla. Vlak se zaseknul na trati mezi Milečím a Nepomukem, zase nějaký sebevrah, který nebral ohled na ostatní. Po půl hodině jsem vzdala čekání a šla na stop, protože na taxík mi nezbyly peníze. Ani v Plzni jsem si nevedla lépe. Na zastávce u Hlavního nádraží jsem omylem nastoupila do autobusu, který mě místo na Ústřední hřbitov zavezl k nákupnímu středisku, a já tak musela seběhnout celý kopec.

Do obřadní síně jsem vcházela mezi posledními se zpoceným rolákem přilepeným na záda. Možná to byl jen můj pocit, ale jakmile jsem překročila práh, v sále to zašumělo. Jako by se do včelího úlu vloudila vosa.

Téměř všechny lavice v krematoriu byly zaplněné, lidé se tlačili i po stranách sálu. Počet lidí v síni byl úchvatný.

Podařilo se mi zaujmout místo v poslední řadě. Silně neparfémovaná čtyřicátnice po mé pravici na mě vrhla nepřátelský pohled. Marně jsem pátrala v paměti, abych její obličej přiřadila k nějakému jménu. Ale na odmítavé pohledy lidí jsem byla zvyklá už dávno.

Dveře nás odřízly od čerstvého vzduchu a slunce, bzučení v sále překrylo přidušené ticho probodávané přidušeným zakašláním. Po chvíli sál prostoupily první tóny Beethovenovy Měsíční sonáty. Všichni jako na povel vstali a potemnělá aula rozkvetla bělostnými kapesníky. Hudba ztichla a všichni se opět posadili.

Na pódium vystoupil první řečník, otcův dlouholetý kolega z fakulty a současně i rodinný přítel. Postavil se k pultu, načechral popsané listy a spustil: „Vážení smuteční hosté...“ Rozpovídal se dlouze o tvrdé práci, o cti a tradičních hodnotách, mezi jednotlivými slovy dělal významné pomlky.

„Byla to žena *velkého* muže,“ pronesl významně do sálu, vzhlédl od papírů a pokýval hlavou.

Byla jsem z jeho řeči na rozpacích. Měl sice pravdu, protože otec matku převyšoval ve více ohledech. Matka svým nicotným vzděláním, praxí ani původem nesa-hala otcí ani po paty, navíc byla pomalu o dvě hlavy menší. Ale byl to přece její pohřeb, o otce tu vůbec nešlo, svou poslední slávu už měl dva roky za sebou. Ráda bych vstala a upozornila řečníka, že v rakvi po jeho pravici neleží on, ale moje matka. Rozhlédla jsem se po sále, ale hosté kolem mě pouze poslušně cupovali kapesníky s pohledem upřeným na řečníka. O fotografii matky pohledem ani nezavadili.

Došlo mi, že všichni ti lidé se tu nesešli, aby vzdali poslední hold mé matce, ale aby se poklonili jemu — mému otcí, a tím i jeho nejstaršímu synovi. Aby před Evženem, který po otcí nezdědil jen vzhled a vystupování, ale i část jeho vlivu, prokázali loajalitu našemu rodu. Pohřeb mé matky byl jen záminkou.

„Loučíme se se skvělou manželkou, matkou a kamarádkou,“ pronesl na závěr řečník a hlas se mu poslušně zlomil.

Skoro bych se na něj rozkřičela: A s Magdalénou Tichou, rozenou Mináčovou, se rozloučit nechcete?

Lidé se znovu zvedli. Opět se ozvala hudba, tentokrát tišší a tesknější. Snažila jsem se přes kopečky zad,

věnce a kytice zahlédnout matčinu rakev, ale moc se mi to nedařilo.

Přemýšlela jsem o tom, co by té okázalé ceremonii řekla. Jestlipak by aspoň jednou, naposledy, nechtěla sestoupit z velkého jeviště a pak postranním vchodem utéct domů? Možná by radši měla skromný obřad, třeba někde doma, ve vesnici pod Tatrami. Malý hrozen příbuzných kolem její rakve s farářem v čele, tříčlenná kapela a pak místečko v rodné zemi vedle staré mamy a taty. Místo toho ji spálí a nasypou do honosné mosazné urny.

Hosté se seřadili do zástupu, stáli frontu na moje bratry, hlavní představitele tragédie, kteří si s hosty v dokonale padnoucích oblecích a naleštěných botách potřásali rukama a vyměňovali fráze. Nezdálo se, že by kromě podoby v obličeji měli něco společného. Ačkoli je dělil rozdíl pouhých dvou let, vypadal Milan o deset let mladší. Na čele ani vráska, z nagelovaných vlasů se mu uvolnil pramen, který mu visel do obličeje. Všimla jsem si, že má horní knoflík košile povolený a že mu zpod saka vykukuje její lem. Evžen naopak působil dokonale upraveně a sterilně. Při každém poděkování za upřímnou soustrast se mu prohloubila brázda mezi obočím.

Tohle jsem si mohla nechat ujít, a tak jsem přistoupila přímo k rakvi. V přeplněném sále vypadala úplně osamoceně.

Říkala jsem si, proč se bratři rozhodli pro uzavřenou rakev. Matčino tělo bylo určitě dobře zachováno a pohřební služba dnes umí udělat s obličejem divy. Nebožtíkův obličej se dá napatlat šminkami tak, že nehybné tělo mrtvolu skoro nepřipomíná. Snad by

bratrům byla hanba ukázat všem na odiv matčinu odulou tvář a macatý zvrásněný krk. Však také vedle rakve na podstavci stála matčina obrovská fotografie z doby, kdy ještě bývala krásná.

Vevnitř mohl být vlastně kdokoli, ale já jsem přesto intenzivně cítila její přítomnost. V těle mi začalo mravenčit, pouhá myšlenka na mrtvé tělo schované pod víkem ve mně vyvolala úzkost a stud. Ale kdesi pod nánosem zášti, odporu a dusivých vzpomínek jsem pocítila hlubokou něhu. Ona mrtvá hora masa a kostí kdysi bývala mou maminkou. Pohládila jsem rakev v místech, kde jsem pod vykládaným topolovým dřevem, se kterým ji zanedlouho vsunou do pece, tušila její obličej. Sehnula jsem se k rakvi, zavřela oči a nadechla se. Teď přišla chvíle, na kterou jsem se dlouho chystala.

Vtom do mě ze zadu někdo vrazil. Pardon, omlouval se upocený plešoun a výmluvně pokynul rukou za sebe. Pochopila jsem, že zacláním, fronta se od mých bratrů přesunula k rakvi. Chvíli jsem přešlapovala na místě, ale nemělo to cenu, plešoun mi to celé zkažil. Nechala jsem rakev rakví a chvatně opustila sál.

Seběhla jsem po schodech ven a schovala se do stínu pod reliéf ženské figury s pochodní. Pohlédla jsem na hodinky — když do půl hodiny vyrazím, akorát mi to vyjde na vlak do Horažďovic. Zastavím se v chatrči, svléknu si černý rolák, natáhnu bagančata a ještě vyrazím do lesa.

Místo toho jsem tam stála jako přikovaná. Nakopla jsem špičkou boty červenou hřbitovní svíčku, která se mi povalovala u nohou. Svíčka se odkutálela na sluncem zalitý chodník směrem k naší rodinné hrobce.

Zanedlouho na její mohutný náhrobní kámen postaví urnu s matčiným popelem.

Z myšlenek mě vytrhla herda do zad. „Tak co, ségra,“ ozval se Milan, „to je dobře, žes taky dorazila.“ Vytáhl z kapsy saka modré gauloisky, seshora poklepal na zavřenou krabičku a pak teprve vytáhl prostřední cigaretu, kterou přešel jazykem, než si ji strčil do úst. Stejně to dělává jeden obejda v Sušici, který postává před vinárnou u náměstí. I on se domnívá, že je to ležérní a sexy. Ve městě mu říkají prasák nebo obecní blbec, přijde na to. Když Milan dokouřil, nabídl mi, že mě sveze na nádraží.

„Ať se nemusíš harcovat sockou, Sisi,“ řekl, ale o to tady nešlo.

Už jsem mu chtěla přitakat a poděkovat, ale něco se ve mně najednou vzepřelo. Copak nejsem jednou ze tří nejbližších příbuzných? Copak moje jméno nestálo na parte hned za jmény mých bratrů?

„Pojeďu s váma,“ opáčila jsem mu a Milan se rozpačitě poškrábal na hlavě.

„Když myslíš...“

Hosté se trousili ze sálu, ženy zacvaknuté mužům do předloktí, na tváři nalepený decentní smutek, muži důstojně mlčeli. Dokonalost celého obrazu kazilo jen teplé jarní slunce, déšť by se sem hodil líp.

Nastoupili jsme do Milanova černého bavoráku a zapojili se na samý konec špalíru aut. Po cestě domů bratr kouřil jednu cigaretu za druhou, prohraboval si nagelované vlasy a mlčel. „Krucí,“ syknul nakonec, když zjistil, že mu ostatní auta zatarasila vjezd do garáže.

Zaparkoval o blok dál, na mě se ani nepodíval a chvatně vyrazil k domu. Měla jsem co dělat, abych ho doběhla.

Před naším plotem mě přepadl starý známý pocit. Kolena se mi před tím majestátním stínem zachvěla. Ale na nohou jsem se udržela.

Naše dvoupatrová vila je jedním z nejkrásnějších domů v Bezovce. Rodiče nepatřili k novým obyvatelům plzeňských Borů, ke zbohatlíkům, kteří si tady pořídili bydlení, aby mohli mít na vizitce vyražený i čerstvě nabytý sociální status. Otec byl starousedlík, zakořeněný do místa stejně jako staletý dub na zahradě, vilu zdědil jako prvorozený syn po svém otci a ten zase po tom svém. Můj pradědeček, významný městský rada, ji postavil ve dvacátých letech minulého století. Dal si záležet na tom, aby působila honosně, ale přitom nepřiliš okázale. Architektonickým provedením a rozlohou dokonale zapadala do okolní zástavby, ostatní domy převyšovala pouze o chloupek. I dnes, téměř po sto letech, vzbuzuje naše vila obdiv. Zatímco okolní domy vycenily zbrusu nové zuby půdních vestaveb, zachumlaly se do polystyrenu, rozesmály je dovatými barvami a v jejich oknech se blýskají nové plastové okenice, na náš dům se dá spolehnout, že zůstane pořád stejný. Pískově žlutá fasáda, která prosvítá větvemi rozložitého dubu, stále působí střídmy a současně elegantním dojmem. Jen úplný hnidopich by při detailním zkoumání zjistil, že se nátěr v rozích drojí a že pukliny ve fasádě prorůstají černou plísní.

Prošli jsme brankou a vystoupali po schůdcích k vykládaným dveřím, které by si svým provedením

nezadaly s matčinou rakví. Z předsíně jsme vstoupili rovnou do největší místnosti domu — obývacího pokoje, kterému říkáme parádní. Tady se odjakživa se sklenkou pravého šampaňského vítaly návštěvy a stříbrnými lžičkami míchala káva v porcelánových šálcích se zlatým okrajem.

Vidím to jako dnes. Tátovi kolegové z fakulty a různí sponzoři se rozesadí na koženou pohovku a křesla a debatují o politice, kultuře a fotbalu, skleničku drahé skotské — „kde jste ji sehnal?“ — na konferenčním stolku před sebou, ruku s cigaretou opřenou o područku kožené pohovky.

„A jaký názor na to máte vy, pane Tichý?“

Táta se opře v křesle, upije ze sklenky a podívá z okna na anglickou zahradu. Dává si dobrý pozor, aby pauza netrvala příliš dlouho, ale aby byla dostatečně dramatická. Hosté pokyvují hlavami dřív, než táta spustí.

Milan se mi ztratil v davu lidí, zůstala jsem stát na prahu a prohlížela si dění v obýváku.

Hosté v černém oblečení postávali a posedávali v pokoji, v ruce šálek kávy nebo sklenku vína, trousili kolem sebe vzpomínky na mé rodiče, prohlíželi si staré fotografie.

Jak to může být dlouho, co jsem tu byla naposledy? Co jsem odsud utekla, abych se sem už nikdy nevrátila? Už je to sedm let. Od té doby se nic nezměnilo. Vůbec nic. Nábytek byl stejně naaranžovaný, na stěnách staré známé obrazy, do nosu se mi vedrala povědomá vůně. Jen místo otce trůnil v parádním křesle Evžen. Byl mu neuvěřitelně podobný. Byl stejného vzrůstu jako on, štíhlé postavy a s poněkud vypouklým

bříškem. Na čele se mu dělaly kouty, měl skoro stejně málo vlasů jako táta, když umřel. Přehodil si nohu přes nohu, v jedné ruce držel skleničku, druhou měl přilepenou na hrudi a ve tváři důstojně skleslý výraz. Já si však dobře všimla, že po očku sleduje, co se kolem něj odehrává.

Mohl být spokojený, na jevišti se podařilo naladit dokonalou smuteční atmosféru. Všichni pozvaní hosté si posvátně šeptali a prohlíželi si fotografie vystavené na zdech a skříních. Nikdo si nechtěl u Evžena, významného plzeňského podnikatele a zbrusu nového městského zastupitele, pošramotit reputaci smíchem či hlasitým štkáním. Přitom to dlouho vypadalo, že Evžen v otcových šlápějích nepůjde. Když se nedostal na práva, zasypal ho táta hromadou výtek a nadávek. „Ostuda rodiny“ Evžen se pak radši sebral a odešel na techniku do Prahy, kde to však dotáhl jen na bakaláře. Při mém odchodu z domova už několik měsíců nemohl jako nedostudovaný inženýr zavadit o pořádnou práci. Teprve po mém pádu se mu ale evidentně začalo dařit. Vrátil se do Plzně, založil si IT firmu a kšefty se hrnuly. A pak ho očividně vzal na milost i táta.

Jakmile jsem udělala pár kroků, smuteční hosté se rozestoupili jako stádo ovcí. Na chvíli jsem zalitovala, že jsem se z pohřbu nevydala rovnou na nádrazí. Nalila jsem si z konvice čaj, brodila se mezi hosty, nashvál se zdravila s těmi, kteří ode mě odvraceli tváře, a podávala si ruku s dalšími, kteří zírali na špičky bot. A když mě rozhrnování davu přestalo bavit, vrátila jsem se do předsíně a vystoupala po dřevěných točitých schodech do prvního patra. Chtěla jsem si ještě

jednou projít svůj bývalý domov, osahat minulost, po-
hladit vzpomínky.

Našlapovala jsem zvolna, beze spěchu, vychutná-
vala jsem si každý krok. Na chodbičce v prvním patře
byly rozestavěné ploché krabice z Ikey. Regály, skříně
a stůl. Za pouhý týden od matčiny smrti toho Evžen
stihl hodně. Nebo se sem přistěhoval už dřív, když
byla v nemocnici? Přejela jsem ukazovákem po klice
třetích dveří.

Můj pokoj byl sice ze všech tří nejmenší, ale mně se
líbil nejvíce. I po všech těch letech to byl stále můj po-
kojček. Vrzání parket se rozprsklo na všechny strany,
zvuk doputoval až k holým stěnám, a protože se ne-
měl o co zapřít, odrazil se od nich a vydal se na cestu
zpátky. Všechny moje věci, knihy, oblečení i obrázky
byly pryč. Evžen nechal odstranit nábytek i závěsy, po-
koj byl připraven na malování. A na příchod prvního
potomka, kterého můj nejstarší bratr zajisté brzy po-
čne. Bude to syn, jak jinak. Položila jsem se na parkety,
zavřela oči a snažila se do nosu nasát zbytky pachů,
které jsem si pamatovala. Otevřeným oknem ke mně
doléhal šum ulice. Na okamžik jsem se přenesla do
doby, kdy jsem tady byla nejšťastnější. Do doby, než
jsem oslavila desáté narozeniny. Věděla jsem, že se
sem už nikdy nevrátím.

Když jsem sešla po schodech dolů, přistoupil ke
mně zarostlý čtyřicátník, kterému se na krku houpal
fotoaparát s velkým objektivem. Každého hosta prý
prosí, aby se nechal vyfotit a napsal pár slov do kon-
dolenční knihy, rodině na památku. Může mě taky
požádat? A kdo prý vlastně vůbec jsem?

Pohlédla jsem do obývacího pokoje. Vašnosta Evžen seděl v tátově parádním křesle ve stejné pozici, pouze si prohodil nohy. Za ním stála jeho manželka s rukou položenou na jeho rameni. Oba dva zírali na mě.

„Nejsem nikdo, jen úplná *nicka*, vůbec sem nepatřím,“ odvětila jsem s pohledem stále upřeným na Evžena.

„Tak co tu teda děláte?“

Jen jsem pokrčila rameny, mávla rukou, proplula pokojem a vyšla otevřenými vstupními dveřmi ven.

Než jsem otevřela branku, ještě naposledy jsem se ohlédla. Posledních pár let mě pronásledoval neodbytný sen, že tu jednou zaklepu, máma s tátou a bratry otevřou dokořán dveře a všichni si navzájem potřeme rukou, možná se i obejmeme a dáme si pusy na tvář. Všechno si vysvětlíme, popláčeme si spolu a nad minulostí mávneme rukou. To, co se stalo, bylo jen obyčejné nedorozumění, krátká epizoda, která se dá vymizíkovat. Ten nesplnitelný sen byl tak lákavý, že se mi jeho odér vloudil do nosu i teď po jejich smrti.

Na schodech mi na čelo dopadla první kapka deště. Branku se mi nepodařilo dovřít ani na třetí pokus, uvolnila se v pantech a kovový rám se otíral o cihlový sloupek, neměla jsem sílu ji přibouchnout. Evžen ji bude muset nechat spravit.

Do Dvorců jsem dorazila až těsně po jedenácté. Na večeri už nebyl čas, jen jsem slupla pár ořechů ze sklenice a rovnou skočila do postele, bez mytí a vyčištěných zubů, jen v kalhotkách a nátělníku. Usnout se mi podařilo až nad ránem. Ve spánku mě stále tlačila myšlenka na to, že jsem to nezvládla. Nestihla jsem

matce do ucha přes tlusté topolové dřevo pošeptat, co jsem chtěla.

Odpouštím ti.

I tak to ale dopadlo lépe než minule. „Je to tvoje vina, Sisi,“ řekli mi bráchové na otcově pohřbu. Tentokrát si vystačili s mlčením.

03

Každý den si brzy ráno natáhnu v předsíni otcovy kožené pohorky, popadnu do ruky košík s utěrkou a vydáám se na *stezku*.

Svou pětadvacetikilometrovou trasu mám perfektně promyšlenou. Víám, který les je houbový a kde naopak nezavadím ani o prašivku, kterou skulinkou nejlépe proniknu do hustého mlází, kde můžu přebrodit potok a jak se propletu mezi ohradníky na pastvinách pro krávy a ovce.

Někdo by si mou stezku mohl představit jako úzkou pěšinu vedoucí temným tajuplným lesem, ve kterém si nohy rousám orosenou trávou, po kamenech přeskakuji horské bystřiny, šplhám po úbočích skal a balancuji nad hlubokými stržemi plnými stromů polámaných po vichřici. To by se ale mýlil. Na pomezí Šumavy jsou prořídle lesy protkané loukami, chatovými osadami a kempy a místními obyvateli a turisty se to tu jenom hemží. Do panenské přírody to má daleko. Ale já si na své pěšině skutečně připadám jako osamělý cestující uprostřed divočiny. Když se dostanu do okolí autokempů, mám pocit, jako bych zdolala ostrý štít vysoké hory. Při protínání cyklostezek se ocitám na nepřátelském území plném hladových vlků číhajících na svou kořist. A na cestě po asfaltce, které se nemohu vyhnout, se stávám poutníkem, jenž se na tisícikilometrové pouti do Compostely proplétá úbočím skal.

Proto také na svých cestách s posvátnou úctou hledím k zemi. Nestojím o pohled do tváří náhodných

kolemjdoucích. Hlavně ale nechci, aby někdo viděl *mne*. Raději jsem stínem, který se plouží lesem.

Když si mě na mé trase přece někdo všimne, uvidí jen tuctovou holku oblečenou do vytahané mikiny neurčité barvy. Moje tvář je fádni, vlasy nejsou ani krátké, ani dlouhé, barvy nijaké. Maskuju se jako ty nejchutnější houby. Jsem nezapamatovatelná.

Moje dny mají neměnný řád. Když krátce po sedmé opouštím Dvorce, cítím v chodidlech příjemné šimrání. S prvními nálezy mezi Stráží a Nuzerovem se napětí vyšplhá po nohách výše, u Kruščů mi začnou trnout lýtka a tuhnout stehna, a proto raději přidám do kroku, abych zvládla celý pochod. U Hartmanic se v lese nikdy dlouho nezdržím, nahlédnu pod pár smrčků, netrpělivě stočím směr na východ a vyrazím na zteč lesem u Kundratic. U Vatětíc mě v podbřišku šimrá a píchá, můj cíl cesty, jehličnany za Annínem, je už, co by kamenem dohodil. Víím přesně, pod jakým smrkem narazím na hříbky a na kterém místě v trávě rostou ty nejvyšší bedly. Naučil mě to táta a já jsem mu dodnes vděčná.

Běhám z plácku na plácek, z babkové stráně na bedlový palouk, z liškového fleku na sameťáčkový mech, prošmejdím holubinkový páč a křemenáčový kout. Shýbám se k plodnicím a prohlížím si jejich pestré i méně nápadné klobouky vyrůstající z třeně. Čím delší a silnější noha, tím lepší. Sevru třeně do dlaně, obemknu prsty a vytahuju ze země jednu trčící houbu za druhou. Nakláním se ke kořenům stromů a zase se rychle zvedám, pod smrčky mě píchá v boku, u modřínů radostně poskočím, u borovic mi srdce tluče až v krku.

Když proklikatím celý les, tělo mi bolestivě sténá a v podbřišku mi mravenčí. Zpoceně oblečení se mi lepí na tělo. Hrbím se pod tíhou košíku a lapám po dechu. Na stráni u řeky pod shrbenou borovicí se konečně posadím na dvojité pářez a ulevím nabobtnalým plicím a zjitřeným orgánům. Položím košík, opřu si lokty o nohy, schovám horké tváře do dlaní a zhluboka oddechuji. Stejně jako uřezané houby v košíku u mých nohou strávím nehnutě několik minut, než se mi vrátí puls na obvyklou úroveň a bublání potoka přehluší rozdivočelý dech. Pak se pomalu zvednu, protáhnu si zvadlé tělo a vydám se na Sušici. Když po cestě na sever následuju koryto Otavy, nohy se mi únavou pletou. Ale stejně mi to nedá a sem tam ještě zabrousím do lesíka ohraničeného hustým ostružiním nebo vysokými kopřivami a přidám něco do košíku.

Kolem páté už klepu na zadní vchod Muchomůrky a předávám svůj úlovek. Část vydělaných peněz schovám do vnitřní kapsičky v peněžence a z části si koupím něco k snědku a pak se ploužím domů. Do Dvorců se obyčejně dostanu teprve kolem sedmé, slupnu večeri a zabívám čas až do okamžiku, kdy jdu spát.

Tak to chodí od dubna, kdy ještě rostou penízovky a začínají se objevovat smrže a kačenky, až do listopadu, ve kterém při troše štěstí občas narazím na václavky nebo štavnatky. Trasu v podstatě neměním, jen ji sem tam mírně poupravím podle ročního období. Na jaře, kdy je příroda v pošumavském lese ještě cudně zahalená a křehká, uhýbám z lesa na prosluněné pastviny a pole, kde slídím po májovkách a špičkách, v listnácích mám zase počíháno na kačenky a opeňky. Po každém výpadu se ale zase rychle

vrátím ke své společnosti, stezce, která už nedočkavě vyhlíží mé boty.

Duben a květen jsou pouhou předehtou k tomu, co nastane v letních měsících. V červnu, kdy začínají růst lišky a kováře, už ze své trasy neuhnu ani o píd'. Prošlapávám stále stejnou cestu až do října, kdy musím znovu zabrousit do listnáčů pro podzimky, abych nechodila do Muchomůrky s poloprázdným košíkem.

Koncem listopadu na mě začne doléhat splín. Dny se krátí, do lesa se musím vydávat později a do Sušice většinou dorazím jen s několika paběrky. Abych trávila čas v lese smysluplně, snažím se v tomto období odvděčit lesu za to, co mi v minulých měsících daroval. Strčím si do kapsy velké pytle na odpadky a do těch pak sbírám petlahve, placatky od rumu a pytlíky od čipsů. Namísto s košíkem plným hub dorážím do Sušice s napěchovanými černými pytli. Vláčím je za sebou jako zdechliny.

V prosinci nastává depresivní období. Živím se konzervami, kompoty, vařenými bramborami a rýží, i tak se ale zásoby tenčí a v březnu už skoro nemám co do úst. Cítím, jak mi tělo z nicnedělání chřadne a měkne. Často postávám u kuchyňského okna a civím směrem k lesu. Zachumlané stromy se spolu tulí, drží se navzájem kolem ramen a mně nastavují záda. Občas ze cviku prošlapu do sněhu svou stezku a zastavím se na místech, kde pod botami cítím zmrzlé podhoubí. Nakonec se usadím na dvojité pařež pod borovicí, kde to všechno začalo. A v dubnu konečně zase sáhnu po rodinném košíku a vyrazím na obhlídku terénu.

„Ty jsi byla na houbách už v době, kdy jsi byla ještě na houbách!“ řekl mi jednou táta a namířil prstem

na fotografii, která dodnes visí mezi okny naší kuchyně — maminka na ní drží košík plný hub a bratři a táta jí s úsměvem míří ukazováčky na velké břicho. Vypadají na ní jako šťastná rodina. A kdybych se tenkrát nenarodila, možná to tak mohlo i zůstat.

I první vzpomínka, kterou si vybavuji, se týká hub. Sedím na dřevěné lavici před chalupou ve Dvorcích a kopu nohama, kterými ještě nedosáhnou na zem. Z maminky vidím jen štíhlý trup oblečený do kostkované zástěry. Co chvíli se nad mou hlavou mihne nožík, kterým maminka čistí houby od jehličí a mechu. „Čistění hub je práce pro ženský,“ dolehnou ke mně tátova slova. Maminka si ode mě vezme velkého modráka, kterého jí podávám, a mírně se na mě usměje.

Kvůli úmrtí matky a pohřbu jsem letos zameškala začátek houbařské sezóny. Včera mi volal Krušina, šéfkuchař z Muchomůrky, z tónu jeho hlasu jsem vycítila, že je na mě trochu naštvaný. Jak by také ne, minulý rok byl na houby špatný, málo pršelo, a tak rostly poskrovnu. Od dubna jsem do restaurace přinesla jen pár kačenek a ucháčů. Určitě už jim v hospodě docházely nasušené zásoby z loňska a také se chtěli blýsknout něčím čerstvým. Aby si tak mezitím ještě nenašli někoho jiného, hrklo ve mně.

Ráno jsem do sebe hodila rohlík s máslem a vyrazila na obchůzku. Provlhlá tráva se líně vyvalovala na slunci. Vypadala, jako by ji někdo vyhřebelcoval kartáčem jedním směrem. Vzduch byl příjemně teplý, sluneční paprsky se otíraly o rozmáčenou půdu, ale když jsem se zastavila, po nohách mi ještě chňapal chlad. Cítila jsem pod podrážkami mohutnou sílu, která se chtěla vydrat na povrch. Od podhoubí mě oddělovala jen vrstva tenounká jako hedvábný papír.

Letos úřadovaly až do půlky dubna v pošumavských lesích silné chumelenice. Pak přišla prudká obleva a teploty se prakticky ze dne na den vyšplhaly skoro na dvacet stupňů. Teplé dny se střídaly s deštivými. Podmínky se zdály být víc než slibné. A opravdu — hned pár kroků za lávkou jsem měla štěstí. Na pastvině jsem v čerstvě vzrostlé trávě našla několik bledých klobouků májovek. Na velký hrnec polévky by to nestačilo, ale mohou se podusit s masem nebo zeleninou.

O půl hodiny později jsem slavila ještě větší úspěch. Na dobře známém místě pod jasany se krčily desítky kačenek. Bylo jich tolik, že z nich Krušina navaří několik chodů: kačenky se dají zapékat, nadívat masem, dusit a kdovíco ještě. Hned po májovce je to moje nejoblíbenější jarní houba. U Rajska jsem do košíku ještě přidala pár špiček a narazila dokonce i na hrst žampionů polních, které se na pastvině seřadily do čarodějného kruhu. A při cestě z Annína jsem našla hrstku destic.

Když jsem v podvečer odevzdávala Krušinovi plný košík, jen něco zamručel a bez poděkování košík převzal. Bylo to dobré znamení, mlčení bylo často ukazatelem Krušinovy dobré nálady. Vytahoval z košíku jednu houbu po druhé a otáčel ji v ruce.

„To je Jidášovo ucho?“ zašklebil se a ukázal na hnědý zkroucený klobouk. Krušina má sice o běžných houbách obstojný přehled, ale ty méně známé se mu často pletou.

„Ale ne, to je destice,“ vysvětlila jsem mu, a protože se na mě stále díval nechápavě, dodala jsem: „Chrapáčová.“ Nepomohlo ani to, tak jsem mu vysvětlila, že destice se sice Jidášovu uchu celkem podobá, ale zdaleka není tak tuhá, stačí ji jen mírně osmahnout.

Mrož nakrčil nos, uchopil houbu do ruky a otáčel ji ze strany na stranu. Je pravda, že to žádná krása není, ale chutná lépe než kdejaké hříby.

„Nejlepší je jen tak podušená na másle. Nebo ji dejte pod maso. Budete zírat.“

Mrož moc nezíral, ale aspoň ji rovnou nemrští do smetí, vrátil ji zpátky k ostatním houbám a košík podal pomocnici v kuchyni. Pak se natáhl po pokladniče,

kteřou měl na horní polici. Dva karlové a jeden komenský, to nebylo tak zlé.

Tenhle nemluva mi za těch sedm let, co ho znám, celkem přirostl k srdci. Je sice trochu mrzout, namísto slov raději používá gesta, ale co se týče přípravy hub, je určitě nejlepší kuchař v Sušici. I když to může být i tím, že houbová restaurace je ve městě jen jedna.

Strávit s ním celý den ale musí být očištec, protože ze sebe zřídka kdy vypraví více než dvě slova. Kvůli špičatému povislému kníru jsem si ho překřtila na Mrože. Když ochutnává omáčku, vymáchá si v ní špičky vousů, které pak seschnou a ztuhnou. Je to celkem nechutné, štěstí že z lokálu není do kuchyně vidět.

„Kde je vůbec Vobořil?“ napadlo mě, když už jsem stála ve dveřích. Nemohla jsem si vzpomenout, kdy jsem majitele Muchomůrky viděla naposledy.

Ale Mrož, který ke mně už stál otočený zády, jen mávnul rukou.

Ani jsem se nepodivila, byla jsem zvyklá, že starý Vobořil se v Muchomůrce zdržuje jen minimálně. Jeho hospoda už léta funguje samospádem, a to doslova. V letních měsících, kdy je Sušice prošpikovaná turisty lačnicími vycpat si břicho až do poslední mezírky, se ještě jakžtakž drží na kraji útesu. Ale v zimě je směr jejího podnikání jasný: řítí se střežhlav do hlubin.

Rozloučila jsem se s Mrožovým pozadím a štrádala si to zpátky domů. Po cestě jsem se ještě stavila ve vietnamské večerce. U regálů jsem se dlouho nezdržela, jen jsem sáhla po čtvrtce chleba a zamířila rovnou ke koši vpravo od pultu s nápisem „Zboží s prošly datum spotřeby“. Dala jsem si do košíku sardinky, krabici mléka a sklenici se sterilovanými okurkami.

Chvíli jsem váhala nad baleným croissantem, ale nakonec jsem pokoušení odolala, letos jsem toho zatím moc nevydělala, radši si peníze ušetřím. Poslední dobou mě trochu zlobí čerpadlo, nasává vodu čím dál pomaleji, je možné, že si budu muset pořídit nové. Nebylo by ani divu, kdyby dosloužilo, mám ho už několik let, a to jsem ho navíc kupovala z druhé ruky.

Než jsem zahrnula k Santosu, všimla jsem si u popelnice s tříděným odpadem velké plastové přepravky s odloženými věcmi. Bylo tam několik otlučených skleniček, květináč s fikusem, rohožka a taky pár knih. *Tichý Američan* od Grahama Greena a nějaké romány pro ženy. Chvíli jsem nad Greenem váhala, ale nakonec jsem ho vrátila. Už léta jsem si žádnou knihu nepřečetla a ani jsem neměla chuť s tím znovu začít. Nač se pokoušet vžívat do cizích osudů, když mám dost trápení se svým vlastním. Srolovala jsem rohožku, vložila ji do košíku a přidala k ní dvě poškrábané skleničky.

Po cestě domů mi kousek od lávky padla do oka silná souška. Obvyčně sháním dřevo na zimu až v létě, ale tahle byla moc pěkná na to, aby mi ji vzal někdo jiný. Ruce jsem však měla už plné. Stavím se pro ni někdy v týdnu.

Když jsem na zápraží pokládala rohožku, našťěstí jsem se včas zarazila. Z verandy se po schůdcích až ke dveřím vinula mravenčí dálnice, která pokračovala škvírou pode dveřmi až do předsíně. Zaběhla jsem do kuchyně pro cukr a nasypala hromádky do trávy u verandy. Rohožku jsem položila trochu na stranu, rovnou si na ní otřela boty, pak si je zula v předsíni a vešla do kuchyně. Skleničky jsem opláchla, postavila

do kredence a vyndala zezadu z poličky hrníček. Hodila jsem do něj zbylé bankovky a drobné si nechala v kapse. Kolem desáté jsem ulehla do postele s příjemným pocitem, že jsem nezklamala. Teprve potom začalo mé obvyklé noční martyrium.

05

Když se za mnou před sedmi lety zaklaply dveře psychiatrické nemocnice v Dobřanech, cítila jsem se silnější než kdykoli předtím. Já to zvládnu, byla jsem si naprosto jistá, nepotřebuji doktory ani prášky, jsem přece úplně v pořádku. Ještě týž večer jsem se ploužila ulicí s těžkým báglem na zádech, aniž bych věděla, kde té noci složím hlavu.

Odhodlání ze mě ještě úplně nevyprchalo, stále ve mně doutnala naděje, že všem a hlavně sama sobě dokážu, že skutečně jsem *normální*. Když se mi podařilo najít si ubytování u své známé Kamily, vydala jsem se hledat práci. Už pár dní nato jsem nastupovala do svého prvního zaměstnání v životě. Na to, že jsem neměla dokončenou střední školu, to na první práci nebylo vůbec tak zlé. Přijali mě jako asistentku do firmy, měla jsem zatím vařit kávu, třídit poštu a kopírovat, ale až se zapracuju, řekli mi na personálním, kdoví kam bych se mohla vyšplhat.

Perspektivu na postup jsem zadupala do země už v prvním poločase. Kávu v přístroji jsem nadávkovala tak silně, že ji šéf s odporem vyprskl, a při kopírování se mi v kopírce zasekl papír tak nešikovně, že museli zavolat opraváře. Podlahu jsem sama sobě s vervou mydlila i v následujících dnech. „Berte to jako příležitost začít jinde úplně odznova,“ řekla mi povzbudivě personální ředitelka, když mi o dva týdny později vtiskla do ruky výpověď.

Do druhé práce jsem už nastoupila s balíčkem prášků od MUDr. Mouchové, své psychiatričky, v kabelce a taky s pocitem, že to nezvládnou. Nebudu ty oblbováky brát, ujišťovala jsem se, ale přihodila jsem si je do tašky jen tak pro jistotu. Tentokrát mi na úřadu dohodili práci skladnice v jedné dodavatelské firmě.

„Žádné strachy, mají podstav, tam vás jen tak nevyhodí,“ snažila se mě povzbudit úřednice, ale já měla přesto pocit, jako by se mi hrud' svírala ve šněrovačce.

Kvůli obavám ze selhání jsem celé noci nezamhouřila oka. Do práce jsem chodila tak nevyspaná, že jsem usínala i při vykládání zboží do regálů. Při popojíždění s vozíkem mi hlava klesala na naložené bedny, které jsem před sebou tlačila uličkami. Když mě jednou šéfová načapala zaraženou mezi paletami se zbožím, vyletěla jsem na hodinu. Zkusila jsem pak ještě několik příležitostných prací, ale pokaždé to dopadlo stejně.

„Není se za co stydět,“ prohlásila Mouchová, když mi pomáhala vyplnit formulář pro sociálku. Měla pravdu, přesvědčovala jsem sama sebe, ale já ze sebe pocit studu stejně nemohla vypudit. To, čemu jsem se bránila zuby nehty, se stalo skutečností. Obvodní správa sociálního zabezpečení, posudkový lékař, který mě neviděl, a pak už jen papír, že jsem dočasně neschopna vykonávat práci, přiklepli mi částečný invalidní důchod, ubohých dva tisíce šest set korun, protože jsem neměla ani jeden odpracovaný rok. Z úřadu jsem odcházela s úlevou, na kterou se však navěsilo zklamání, že jsem to vzdala.

Navíc jsem stále silněji cítila, že Kamile, u které jsem v tu dobu přespávala, lezu na nervy. Do očí mi

to neřekla, ale svou narůstající averzi vůči mně ventilovala rafinovanými způsoby. Například mi často kolem páté ráno, tedy v době, kdy se mi teprve podařilo zabrat, lezla do pokoje. „Jé, já nevěděla, že ještě spíš,“ prohlásila vždycky a pak za sebou na omluvu ještě silně práskla dveřmi. Když měla noční směnu, zapomínala si zpravidla v zamčeném pokoji budík, který vyzváněl tak dlouho, než mu došly baterky. Jakmile jsem jednou na svém kartáčku našla podezřelé chlupy, nazrál čas, abych zvedla kotvy.

Sbalila jsem si svou vojenskou tašku, odpočítala z peněženky pět stovek, položila je Kamile na stůl a zaklapla za sebou dveře. V kapse bundy jsem měla klíče od naší rodinné chaty ve Dvorcích. A tak jsem se po dvouhodinové cestě vlakem dostala na místo činu. Naposledy jsem tu byla, když mi bylo necelých deset let. Teď mi bylo osmnáct. Od mé nehody v Sušici jsme sem s rodinou už nikdy nejeli. Jen táta se tu dvakrát do roka zastavil, aby zajistil ty nejnnutnější opravy, jinak ale domek chátral.

Před zeleně nalakovanými dveřmi jsem několikrát naprázdno polkla, ale knedlík v krku ne a ne zaplout do žaludku. „Je to jen na chvíli, maximálně na pár neděl,“ opakovala jsem si v duchu při odemykání zámku. Prsty s klíčem se mi tak třásly, že jsem zámek trefila až na třetí pokus. Chvíli jsem přešlapovala na prahu před otevřenými dveřmi, jako by přede mnou stála skleněná stěna. V předsíni mi do nosu ihned zalezly vůně, které jsem znala z dětství. Celých osm let, co jsem tu nebyla, rázem zmizelo. Zatuchlá vlhkost v chodbě, popel z kamen v kuchyni, našťípané dřevo a směs koření ve spíži. Hodiny v kuchyni ukazují půl

sedmé. Naskočila mi husí kůže a hrdlo se mi sevřelo úzkostí. Málem jsem se otočila na patě a utekla, ale nakonec zvítězil zdravý rozum. Dvorce byly v ten okamžik mou jedinou možností, jinak bych skončila na ulici nebo zase v léčebně. Otevřela jsem okna v kuchyni dokořán a posadila se na rozvrzané lehátko. Trvalo nejméně hodinu, než jsem ze sebe záchvat paniky vydýchala.

Dva dny jsem lelkovala v baráku a posedávala na zahradě. Třetí den mi v předsíni padly do očí tátovy staré pohorky. Nazula jsem si je a zahýbala prsty. Byly mi o tři čísla větší, ale když jsem si pořádně utáhla tkaničky, nepadaly mi. A pak už všechno proběhlo automaticky. Popadla jsem košík s utěrkou, strčila si do kapsy nůž a vyrazila k lávce.

Bylo to divné. Nejdřív jsem nakračovala opatrně, les se mi zdál cizí a nepřátelský. Ale zanedlouho jsem se rozpomněla na tátovu stezku. Boty jako by samy dopadaly do stop, které táta vyšlapal, jako by v půdě a na podrážkách byly magnety, jejichž konce se přitahovaly. Najednou se mi to všechno vybavilo, slyšela jsem, jak mi táta do ucha šeptá houbařské tipy, v duchu jsem prstem obtahovala trasu na mapě, před očima viděla fotky hub v atlase a vedle nich popisky. Jako by ta doba, co jsem na houbách nebyla, vůbec neexistovala, celých osm let se proměnilo na pouhé stránky v deníku, které někdo vyškubl.

Od toho dne jsem pokaždé šla najisto. Ráno jsem vyrazila do lesa a večer se vrátila s košem plným hub, z nichž jsem si udělala smaženici, do které jsem každý druhý den přimíchala i vajíčko. Z prvního důchodu jsem nakoupila jen nejnütnější potraviny: těstoviny,

trvanlivé mléko, chleba a brambory, a zbytek peněz jsem si uložila stranou. Párkrát se mi také povedlo provést směnný obchod s místními. Například jsem tucet hřibů vyměnila za sýr v místní sýrárně a jindy se mi podařilo obstarat si vejce. Jednou se mi dokonce poštěstilo získat celého králíka.

Ať jsem šetřila, jak jsem šetřila, brzy mi došlo, že mě skromný invalidní důchod neuživí. V půli července jsem v lese u Vatětic narazila na starého Vobořila. Vzpomínám si, že jsme ho na svých výpravách s otcem někdy potkávali a porovnávali si úlovky. Na rozdíl od táty byl Vobořil amatér a poznal jen základní druhy. Jednou si za otcem přišel pro radu. Vytáhl z košíku šupinatou houbu, lošáka, a chtěl vědět co s ní. Táta mu dal strukturovanou přednášku — třída, podtřída, řád, čeleď, znaky, výskyt, záměna, trvalo to celé několik minut, při nichž Vobořil zmateně kýval hlavou a snažil se vpadnout tátovi do řeči — o to mu přece vůbec nešlo, on chtěl prostě jen vědět, jestli má houbu přihodit do smaženice, zapéct s masem, nebo ji mrsknout do příkopu, ale na tátu si nepřišel. Jak táta zavěťřil šanci se blýsknout, nemohl si ji nechat ujít. Vobořil se už nikdy otce na houby nezeptal, a když kolem něj procházel, sklopil oči, přidal do kroku a košík schoval za záda.

Když jsem tenkrát v polovině července Vobořila potkala, nechtěl vědět vůbec nic. Seděl na kládě u cesty, obličej zabořený v dlaních, u nohou převrácený košík, ze kterého se vysypalo pár ohlodaných babek.

„Už mi to nějak nejde, dcerko,“ vzdychl, když si mě všiml, a já se snažila vyhnout jeho alkoholovému dechu.

Chlatal už v době, kdy jsem do Dvorců jezdívala s bratry a rodiči. O jeho divokých pitkách se tradovaly legendy. O tom, kde se všude pozvracel, co v zuřivosti rozmlátil, kde ho ráno našli. Dvakrát byl v léčebně, poprvé nedokončil, podruhé se vrátil „úplně vyléčený“, už na to nikdy nesáhne, antabus měl jen pro jistotu.

Den nato ho našli v lesíku na Santosu, ještě s prázdnou lahví od vodky v ruce.

„Jak jsi to, člověče, dokázal, vždyť máš antabus?!“

„Sílou vůle. Chtělo to prostě silný odhodlání. Bylo to těžký, ale vůle zvítězila. Přepil jsem ho.“

Antabus pak naházel rybám do Otavy, už mu k ničemu nebyl.

Posadila jsem se vedle něj na hrubý kmen a nabídla mu vodu z petlahve. Jen nad ní mávnul rukou.

„Voda?! To mě nevytrhne.“

Několikrát se zhluboka nadechl, pak se zapřel rukama o kládu, pokusil se zvednout na roztřesených rukách a zase se svalil nazpátek.

Posbírala jsem houby ze země a všechny je přesy-pala k sobě do košíku, který jsem měla do poloviny naplněný. Vobořil na něj obdivně zíral, ale nic ne-řekl. Myslela jsem, že ho chytnu v podpaží a zvednu, ale seděl na kládách jako přilepený kličem. Musela jsem si stoupnout před něj a vytáhnout ho za ruce. Když se mi podařilo ho dostat na nohy, zakymácel se a upadl znovu. Museli jsme celou proceduru ještě jednou zopakovat. Nakonec se mi konečně povedlo dostat ho do vcelku stabilní vertikální polohy. Když mě chytil kolem ramen a vypustil na mě svůj jedo-vatý dech, několik okamžiků jsem bojovala s myšlenkou ho zase nechat svalit se na zem, ale nakonec jsem

si navlékla oba košíky na jedno předloktí a společně jsme dopajdali po lesní stezce na silnici nedaleko ra-
dešovského kempu. Vobořil se posadil na asfalt, opřel
se zády o svodidla a já mávala na projíždějící auta.

Trvalo až do tmy, než se nás někomu zželelo. Ne-
bylo divu, polomrtvý přioopilý obejda zhroucený u sil-
nice a fádni holka s umaštěnými vlasy mají špatné
vyhlídky na svezení.

Když jsem ho ten večer dotlačila do jeho příbytku
nad hospodou, řekl mi Vobořil sípavým hlasem.

„Ty houby zanes k nám. S Krušinou se pak dohodnu,
co ti za ně dá...“

A tak začala naše spolupráce. Hned druhý den jsem
se znovu vydala na houby a pak je rovnou odnesla
Mrožovi do kuchyně. Mlčky je přebral a vysázel mi
na pult čtyři stovky. Od té doby to tak chodilo každý
den. A o rok později se Vobořilova Sušická krčma pře-
jmenovala na Muchomůrku.

Hospoda se mezitím tak trochu stala mým domo-
vem. Podnik nepatří k nejlepším v Sušici, ale úplný
pajzl to také není. Má stálou klientelu, štamgasty,
kteří partičky mariáše prokládají talíři se smaženicí
nebo houbovými řízečky, ale sem tam do ní zavítá
i movitější klientela.

Sama se tu čas od času ráda posadím a dám si jednu
z Krušinových specialit, houbového kubu nebo ku-
lajdu.

Z těch pár týdnů, které jsem tu původně plánovala
zůstat, se mezitím vyklubalo sedm let.

06

Můj táta býval rád ve všem první. Ve škole byl vždy kapitán družstva, a jak nám s oblibou vyprávěl, bylo jedno, jestli se zrovna hrála vybíjená, ragby nebo se soutěžilo v recitaci. Za premianta platil i ve škole a na studiích analytické chemie, kde si vysloužil červený diplom. Po promoci rychle pochopil, že praxe pro něj není tím vhodným kolbištěm, a tak zůstal na fakultě, kde šplhal po titulech jako slepice po laťce do kurníku. Ani v okolí Dvorců nezapřel svou soutěživou povahu. Jeden by se mohl divit, že zrovna můj otec, jenž se řadil mezi městskou elitu, si oblíbil koníček, který je tak rozšířený a banální. Který si oblíbily nejširší vrstvy společnosti od chudých dělníků po bohaté podnikatele. Můj táta však i zde musel být jednička. Nepamatuji si, že by kdy domů dorazil s prázdnou. Ať bylo sucho nebo zima, vždy zaplnil alespoň dno košíku.

Jakmile začala houbařská sezóna, víkend co víkend jsme jezdili na chatu do Červených Dvorců a pak jsme tam trávili i prázdniny. Vyjížděli jsme vždy brzy odpoledne, zařadili se do špalíru aut a spolu s nimi jsme se jako jednolitá masa vydali na tažení pryč z města. Seděla jsem na zadním sedadle uprostřed, na nejhorším místě v autě, na všechny strany jsem měla špatný výhled a kolena jsem musela mít pevně stisknutá, abychom se s bratry nedotýkali stehny. Ale při cestě do Dvorců mi to nevadilo. Klidně bych se celou cestu mačkala dole na podlážce, jen abych už byla v naší chatě. Abych mohla být s tátou.

Ve městě platil táta za elegantního pána. Vždy byl hladce oholený, oblečený do obleku ušitého na míru z kvalitního materiálu, na nohou pečlivě vyleštěné boty. Jakmile se však protáhnul úzkou brankou v našem plotě, změnil se v někoho jiného. Rychle sundal sako, vyzul polobotky a s nimi odložil i seriózní výraz ve tváři. Oblek hodil do skříně v přízemí a navlékl na sebe ošoupané manšestráky a flanelovou kostkovanou košili. Na nohy obul původně béžové kožené pohorky, které jaktěživa nepřišly do styku s mokrým hadrem, posadil se na lavici na zápraží, hodil si nohu přes nohu a mrknul na mě: „Tak co myslíš, rostou?“

Tohohle neupraveného tátu jsem měla mnohem raději než vypulírovaného panáka, který mě večer doma zkoušel z počtů. Nemohla jsem se dočkat, až druhý den ráno vyrazíme. Na houby s ním ho vždycky doprovázel jeden z nás tří sourozenců. Máma říkala, že o houby nemá zájem, protože je to těžko stravitelné jídlo, po kterém se špatně spí, ale spíš šlo o to, že by ji otec s sebou nikdy nevezal.

„To není nic pro ženský.“

Jednou jsem se jí zeptala, jak je možné, že můžu na houby chodit já a ona ne, když jsme přece obě holky, ale ona jen prohodila: „No jo, jenže ty jsi ještě dítě, to se nepočítá. Ženská z tebe teprve bude.“ Pokrčila rameny a odešla do kuchyně.

Táta nám vždycky tvrdil, že se na houby musí jít brzy, dokud jsou ještě rozespalé a mají zpomalené reakce, takže se nedokážou rychle schovat před houbaři. Říkal, že nás nebude budit, ať si aspoň o víkendu můžeme přispat, ale při tom na nás spiklenecky mrkal.

Byl to takový náš rituál. Dojedli jsme večeři, zahráli si karty nebo slovní fotbal, a když nás matka začala hnát na čištění zubů, táta ji zadržel. Nejdřív bylo třeba určit, kdo mu bude druhý den dělat v lese společnost.

My tři jsme si stoupli před něj a on si nás změřil pohledem.

„Tak kdo...“

Neznělo to jako otázka, spíš jako konstatování, jako když sestra zavolá do čekárny „další“. Zpočátku jsme se ho ještě snažili přemluvit, ať vezme všechny tři, nebudeme kňourat a košík si ponese sami, ale byl neoblomný.

„Mám jenom dvě ruce, pravou na košík a levou na jednoho z vás.“

A pak napřáhl prst a my zatajili dech.

*Enykybenykydupy dup
přineseme košík hub
elcepelce kotrč bedla
která z vás je asi jedlá
masáky, lišky, ryzce sem
táhněte, červi, z kola ven.*

Sledovala jsem hru jeho ukazováčku se zatajeným dechem, až do posledního slova jsem vzduch nevypustila. Uf. A pak ještě jednou. Uuuf. Všimla jsem si, že táta obvykle poprvé počítal ode mě. Bez ohledu na to, jak jsme my tři byli rozestavení. A to i po prvním vyřazování, takže jsem v kole nakonec zůstávala já. Ale co, vždyť jsem si vítězství po právu zasloužila. Jako jediná jsem si po večerech v posteli listovala v atlase a učila se houby nazpaměť.

Neušlo to ovšem ani Evženovi, protože jednou otci skočil do řeči, zařval prostě „seru na to“, seknul po mně zlým pohledem, otočil se a vyběhl do patra, Milan jen s mírným zpožděním za ním, jako by byl k němu připojený špagátem. Otec ještě hlesl „kotrč“, obličej mu párkrát vystřídal rudou a bílou barvu a pak vyrazil za kluky. Netušila jsem, že je ve svém věku schopný tak rychlého pohybu. Dolů ke mně dolehl jen přidružený řev a rytmický dusot po podlaze.

Od té doby byl s rozpočítadlem konec. Současně se i definitivně završil proces, který započal už dávno předtím. Naše rodina začala fungovat jako dvě oddělené jednotky, já s tátou a máma s bratry. Trojice máma, Evžen a Milan představovala statickou jednotku, zdržovali se kolem chalupy, stánků s párky v rohlíku, kina a koupaliště, zatímco já s tátou jsme dynamicky operovali v širším prostoru. A když otec musel odjet na pár dnů pracovně zpátky do Plzně, rotovala jsem alespoň podél plotu naší zahrady, opívala jsem se tak naši stezku ve zmenšeném měřítku.

Říkali jsme jim lenoši. Jakými výrazy oni častovali nás, jsme se nedozvěděli, protože jsme je nechali vyspávat doma a sešli se s nimi nejdříve na odpolední svačinu. Všichni si na to zvykli a věřím, že to bratrům nakonec začalo vyhovovat.

Naše houbové výpravy se odehrávaly podle neměnného harmonogramu. Otec v sedm ráno vystoupal pár kroků po schodech k nám do patra a párkrát si za mými dveřmi odkašlal, to jako jestli se k němu nepřidám. Vylétla jsem z postele, nasoukala se do oblečení, které jsem měla připravené z předchozího dne, a potichu se vytratila z pokoje. Dole jsem si ve